

Vaikuttavuus ja tieteellisen tiedon riippumattomuus

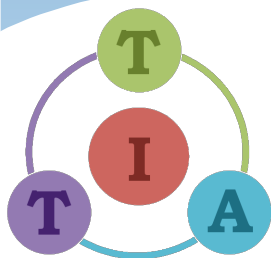
Mikko Niemelä

Sosiologian professori, Turun yliopisto

Tutkimusprofessori, Kela

Vaikuttavuuden tutkimuksen päivät

5.12.2018

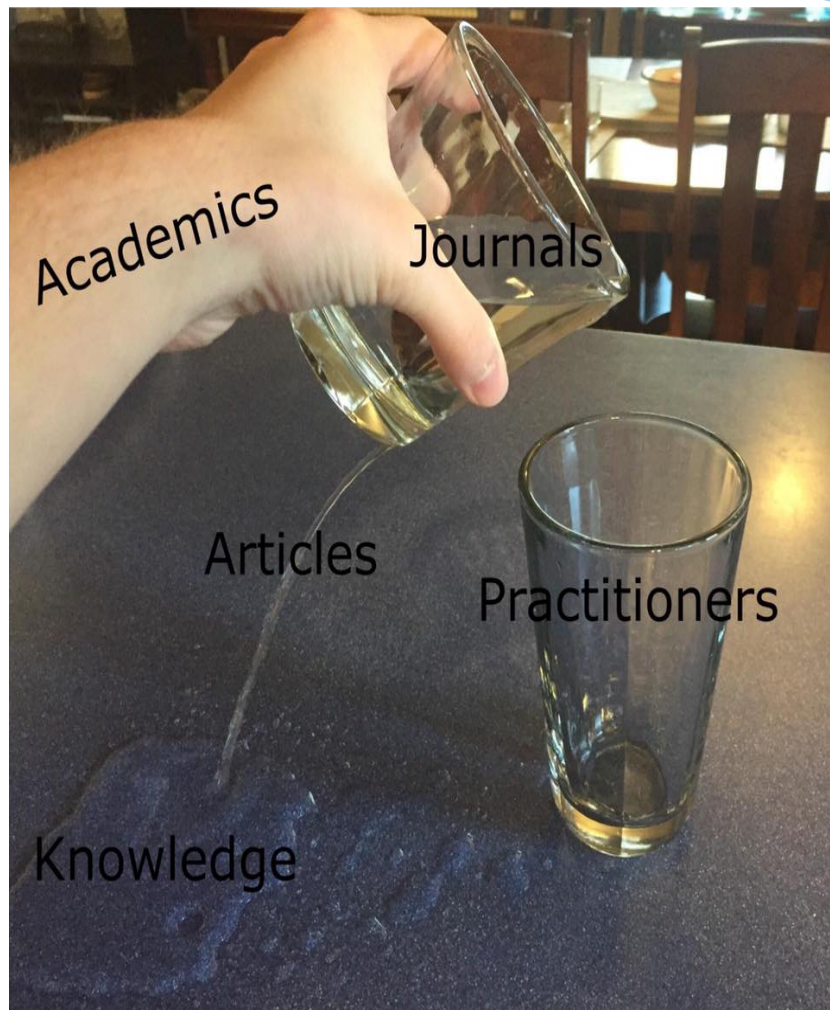
**Tackling Inequalities
in Time of Austerity**

Paluu vuoden 2013 piinaviikolle

Sektoritutkimusuudistus, joka siirtäisi 30 miljoonaa suoraan Valtioneuvoston kanslian päätettäväksi ja 200 miljoonaa kohdennettaisiin hallituksen määrittämiin strategisiin tutkimuskohteisiin

”Vaara on, että sektoritutkimusuudistus ei tuotakaan näyttöön perustuvaa politiikkaa, vaan politiikkaan perustuvaa näyttöä”

”You really think academics are the fountain of knowledge and practioners are just waiting for them to give them some wisdom? Get over yourselves!”

Lähde: Shit Academics Say

Esityksen rakenne

Tutkimuksella vaikuttaminen ja tutkimuksen vaikuttavuuden arviointi

Esimerkkinä Strateginen tutkimus

Tutkimus, politiikka ja vaikuttavuustieto

Tutkimuksella vaikuttaminen ja sen arviointi

Tutkimushankkeen vaikuttavuuden monitasaisuus

1. Vaikuttavuus (*impact*)

”As an implementation challenge, we may foresee a lack of political will/incentive to implement the results, and also potential resistance to change.”

Review report, Impact panel, Flagship programme for top-level, high-impact research clusters, 31.10.2018.

Koskinen, Iina (2018) Tutkimuksella vaikuttaminen: haasteita ja oivalluksia. Tieteessä tapahtuu 6 /2018, 46-49.

Tutkimushankkeen vaikuttavuuden monitasaisuus

1. Vaikuttavuus (*impact*)
2. Vaikutukset (*outcome*)

Muutokset, jotka hanke saa aikaan hankkeen aikana tai sen päätyttyä: tieteelliset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset.

Tutkimushankkeen vaikuttavuuden monitasoisuus

1. Vaikuttavuus (*impact*)
2. Vaikutukset (*outcome*)
3. Tuotokset (*output*)

Tulokset, joiden avulla vaikutukset saadaan aikaan: julkaisut, patentit, konseptit ja verkostot.

Tutkimushankkeen vaikuttavuuden monitasaisuus

1. Vaikuttavuus (*impact*)
2. Vaikutukset (*outcome*)
3. Tuotokset (*output*)
4. Tuotokseen johtava toiminta (*activities*)

Tuotokset eivät muutu vaikutuksiksi ilman tutkimus- ja vuorovaikutustoimintaa: mitä tietoa, kenelle ja missä muodossa?

Tutkimushankkeen vaikuttavuuden monitasaisuus

1. Vaikuttavuus (*impact*)
2. Vaikutukset (*outcome*)
3. Tuotokset (*output*)
4. Tuotoksiin johtava toiminta (*activities*)
5. Panostukset tutkimukseen (*input*)

Tutkimuksen vaikuttavuuden arviointi tulee, haluttiin tai ei

Britit suunnannäyttäjinä: RAE:sta (*Research Assessment Exercise*) REF:iin (*Research Excellence Framework*)

REF: arvioi kaikkien yliopistojen tutkimuksen laatua kaikilla tieteenaloilla

Impact element: *”an effect on, change or benefit to the economy, society, culture, public policy or services, health, the environment or quality of life, beyond academia”*

Hill, Steven (2018) Impact assessment in the UK: Research Excellence Framework. Academy of Finland, 31.10.2018.

REF:n opit

1. Strategisen ymmärryksen syventäminen – yliopistojen tasolla
2. Tehokas arviointimetodi
3. Numeerisen arvioinnin rajoitteet
4. Vaikuttavuuden toteennäyttämisen haasteellisuus
5. Vaikuttavuusaspektin huomioonottaminen korostunut tutkimustoiminnassa
6. Vaikuttavuuden monimuotoisuus
7. Poikkitieteellisyyden tärkeys
8. Vaikuttavuuden vs. akateemisuuden laatu
9. Ajallisen viiveen vaihtelevuus
10. Strategisen ymmärryksen syventäminen – kansallisesti

Hill, Steven (2018) Impact assessment in the UK: Research Excellence Framework. Academy of Finland, 31.10.2018.

Esimerkkinä Strateginen tutkimus

Tutkimus ratkaisukeskeistä ja monitieteistä

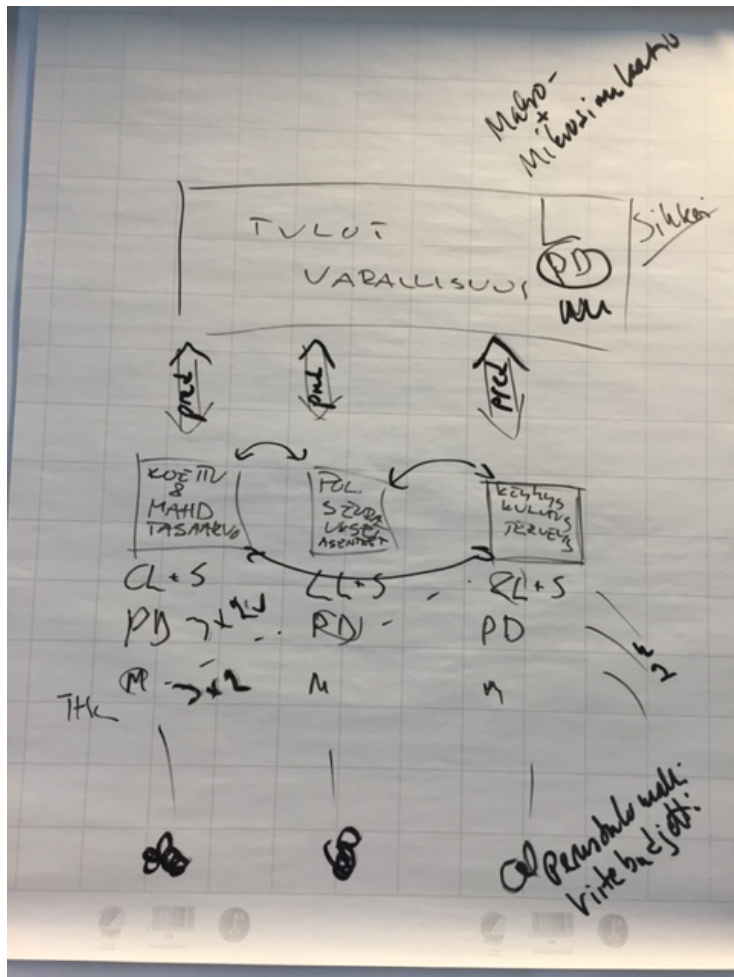
Tärkeänä komponenttina tiedontuottajien ja –hyödyntäjien välinen yhteistyö

Prosessi

1. STN ehdottaa vuosittain teemoja valtioneuvostolle
2. Valtioneuvosto päättää niistä ja teemojen painopisteistä

-
- Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi (2015-2021, 5 hanketta)
 - Tasa-arvoinen yhteiskunta (2015-2021, 6 hanketta)
 - Teknologiamurrokset ja muuttuvat instituutiot (2015-2021, 6 hanketta)
 - Kaupungistuva yhteiskunta (2016-2019, 3 hanketta)
 - Terveys, hyvinvointi ja elämäntavat (2016-2019, 4 hanketta)
 - Osaavat työntekijät – menestyvät työmarkkinat (2016-2019, 4 hanketta)
 - Turvallisuus verkottuneessa maailmassa (2016-2019, 2 hanketta)
 - Muuttuvat hallinnan tavat ja aktiivinen kansalaisuus (2017-2021, 3 hanketta)
 - Sopeutuminen kestävän kasvun edellytyksenä (2018-2023, 6 hanketta)
 - Kestävän kasvun avaimet (2018-2023, 6 hanketta)

Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma

Ensimmäinen STN-haku keväällä 2015

Kesto 6 vuotta

Budjetin yläraja 8 miljoonaa

Vuorovaikutus keskeisessä roolissa

TITA-hanke yksi Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelman konsortioista

Päättävätkö poliitikot tutkimuskysymyksistä?

Ohjelmakysymykset:

- A. Mitkä ovat eriarvoisuutta tuottavat mekanismit nyky-Suomessa?
- B. Miten tasa-arvoa voidaan edistää peruspalveluiden ja etuusjärjestelmien uudistamisen yhteydessä?
- C. Millä tavalla julkiset toimenpiteet parhaiten tukevat innovatiivista kokeilutoimintaa, kokeiluista oppimista ja instituutioiden muutosta siten, että muutos etenee hallitusti ja lopputuloksena on kokonaisuutena onnistunut peruspalveluiden ja etuusjärjestelmien uudistaminen?
- D. Miten parhaiten huolehditaan siitä, että yksilö-, ryhmä- ja instituutiotasolla on käytettävissä ne kyvykkyydet ja inhimilliset voimavarat, jotka mahdollistavat sopeutumisen peruspalvelu- ja etuusjärjestelmän uudistukseen tasa-arvoisesti?

TITA-hankkeen vaikuttavuustavoitteet

1. Arvioita hallituksen päättämistä tai suunnittelemista uudistustoimenpiteistä hankkeen alalta
2. Tutkimukseen perustuvia sovellettavissa olevia vaihtoehtoja päätöksentekijöille hankkeen alalta
3. Tarjota tutkimustietoa eriarvoisuutta koskevaan julkiseen ja poliittiseen keskusteluun sekä kehittää tutkimustiedon popularisoinnin välineitä

Tammikuu

10.1. Tieteiden yö TITA & Westermarck Society

30.1. Tiede kohtaa vaalit –tapahtuma STN -ohjelmat

Helmikuu

4.2. Tiede kohtaa vaalit –tapahtuma STN -ohjelmat

6.2. Tiede kohtaa vaalit –tapahtuma STN -ohjelmat

8.2. Tiede kohtaa vaalit –tapahtuma STN -ohjelmat

14.2. STN: Ratkaisuja tieteestä -tapahtuma STN

26.2. Perusturvan riittävyyden
arviointiraportin julkistus THL

Maaliskuu

6.3. Hyvinvoinnin tulevaisuuden
mestarikurssi Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma

13.3. Hyvinvoinnin tulevaisuuden
mestarikurssi Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma

14.-15.3. Nordic Welfare Research Conference THL

20.3. Hyvinvoinnin tulevaisuuden
mestarikurssi Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma

27.3. Hyvinvoinnin tulevaisuuden
mestarikurssi Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma

28.-29.3. Sosiologipäivät 2019 Sosiologia/Turku

Vaikuttavuuden arviointi strategisessa tutkimuksessa

Kuusi vaihetta:

1. Panos: tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelmat
2. Tutkimustoimet: indikaattorit
3. Vuorovaikutustoimet: indikaattorit ja vaikuttavuuskertomukset
4. Tuotos: muutos, uutuus: vaikuttavuuskertomukset
5. Tuotosten vaikutus: vaikuttavuuskertomukset
6. Vaikuttavuus **ohjelman** tasolla: ???

Tutkimus, politiikka ja vaikuttavuustieto

Tutkimuksen vaikuttavuuden välttämätön ehto nro 1

Tutkijoiden tehtävänä on esittää tieteellisten julkaisuperiaatteiden mukaisesti hyväksyttyjä tutkimustuloksia...

...aihepiiristä, joka on poliittisesti tai käytäntöjen kannalta relevanttia...

... ja kyettävä myös puhumaan omasta aiheestaan laajemmin ja yleistajuisemmin

← Tutkimusprosessien kesto ei ole lyhentynyt mutta vaatimukset tutkimuksen vaikuttavuudesta ja tulosten nopeudesta ovat kasvaneet

Tutkimuksen vaikuttavuuden välttämätön ehto nro 2

Ollakseen vaikuttavaa tutkimustieto tarvitsee myös kysyntää ja työkaluja kysynnän herättäjäksi

”You really think academics are the fountain of knowledge and practioners are just waiting for them to give them some wisdom? Get over yourselves!”

Tutkimuksen vaikuttavuuden välttämätön ehto nro 3

Päätöksenteossa mukana olevien tiedettävä mitä tutkitaan,
tutkijoiden tiedettävä millaisia tietotarpeita on olemassa ja milloin
tietoa tarvitaan

→ Vuorovaikutus tiedontuottajien ja -hyödyntäjien välillä, jossa
pidettävä kiinni ehdosta nro 1

Onko tutkimustiedon vaikuttavuus tai vaikuttamattomuus
tutkijoiden päänsärky?

Vai kuuluuko se sittenkin sille, jonka tehtävänä on hyödyntää
saatavilla olevaa tietoa?

Mikä riittää vaikuttavuustiedoksi?

Molempien, tiedontuottajien ja –hyödyntäjien, pulmana on rajalliset resurssit

Voidaanko 6 vuoden tutkimushankkeessa tutkia tai saada aikaan vaikuttavuutta

- Hallitusohjelman tulonjakovaikutukset?
- Eläkkeensaajien asumistukiuudistuksen tulonjakovaikutukset?
- Perustulon työllisyysvaikutukset koeasetelmalla?
- Peruskoulu-uudistuksen vaikutukset sosiaaliseen liikkuvuuteen?

Millaiseen näyttöön politiikan pitäisi perustua ja kuka arvottaa usein keskenään ristiriitaiset politiikan tavoitteet?

Swedish Institute
for Social Research

Turun yliopisto
University of Turku

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

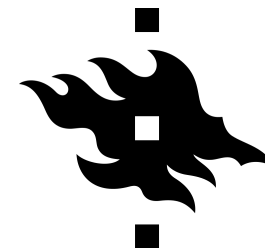

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE

Kela|Fpa[®]

Diak

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI